

Sygn. akt VII U 4342/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 marca 2021 r. w Warszawie

sprawy A. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania A. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 30 lipca 2019 r. nr (...)

1. oddala odwołanie;
2. sprawę w zakresie wniosku zawartego w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2020 r. o umorzenie należności składkowych przekazuje organowi rentowemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. celem rozpoznania;
3. odstępuje od obciążania odwołującej się A. F. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego;
4. przyznaje ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego Warszawa- Praga w Warszawie na rzecz pełnomocnika z urzędu odwołującej się A. F. – radcy prawnego A. C. kwotę 270, 00 zł (dwieście siedemdziesiąt) powiększoną o należną stawkę podatku VAT tytułem zwrotu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującej się z urzędu.

SSO Monika Roslan - Karasińska

Sygn. akt VII U 4342/19

UZASADNIENIE

W dniu 2 września 2019 r. **A. F.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 30 lipca 2019 r., znak: (...), stwierdzającej zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy wraz z odsetkami za zwłokę w łącznej kwocie 1.324,44 zł. Zaskarżyła wskazaną decyzję w całości wskazując, że wszelkie należności nią objęte, a obejmujące składki za listopad 2012 r. wraz z odsetkami za zwłokę uległy już przedawnieniu. Nadmieniła, że w dniu 27 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystawił tytuły wykonawcze, którymi nie objął powyższych należności, dlatego też nie mogą być one dochodzone po siedmiu latach od dnia ich wymagalności. W skarżonej decyzji organ rentowy nie wskazał również w jaki sposób powinny zostać uregulowane składki. Zdaniem odwołującej, skoro dochodzone przez Zakład należności za miesiąc listopad 2012 r. nie były wymagalne w 2015 r., to również nie mogą być wymagalne w 2019 r. Powołując się na

wskazaną argumentację, odwołująca wniosła o uchylenie decyzji obejmującej przedawnione składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za miesiąc listopad 2012 r. (odwołanie z dnia 2 września 2019 r. k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 października 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniosł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy wskazał, że przedmiot niniejszego postępowania odnosi się do zadłużenia za miesiąc listopad 2012 r., które na dzień wydania zaskarżonej decyzji pozostaje wymagalne. Odnosząc się do podniesionego zarzutu przedawnienia należności składkowych, Zakład powołał się na treść art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.) zgodnie, z którym należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6. Powyższy przepis nie pozwala na stosowanie terminu przedawnienia bez żadnych ograniczeń, bowiem należy brać pod uwagę zawsze ewentualne przerwy, czy zawieszenia terminu przedawnienia wskazane w przepisach, do których odsyła art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, tj. art. 24 ust. 5-6. Ponadto zgodnie z art. 1 ust. 15 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551), bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu na okres od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13. Zakład dodał, że w dniu 17 maja 2013 r. toczyło się postępowanie w sprawie umorzenia zobowiązań w oparciu o ustawę abolicyjną, gdzie z dniem 7 marca 2014 r. wydano decyzję nr (...) o warunkach umorzenia. Z kolei w dniu 1 września 2016 r. na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 powołanej ustawy wydano decyzję o odmowie umorzenia należności, która uprawomocniła się z dniem 28 października 2016 r. Postępowaniem tym objęto całość zobowiązań, w tym również należności objęte zaskarżoną decyzją. W związku z tym bieg terminu przedawnienia należności pozostawał zawieszony od dnia 17 maja 2013 r. do momentu prawomocnego zakończenia postępowania, tj. do 28 października 2016 r. Oznacza to, że należność określona zaskarżoną decyzją, tj. należność za listopad 2012 r. pozostaje wymagalna. Tym samym bieg terminu przedawnienia należności z tytułu w/w składek na dzień wydania skarżonej decyzji nie upłynął. Na tej podstawie Zakład uznał, że wydana w dniu 30 lipca 2019 r. decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 2 października 2019 r. k. 15-16 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 30 marca 2020 r. odwołująca A. F. reprezentowana przez pełnomocnika, będącego radcą prawnym, wniosła o umorzenie należności składkowych w całości powołując się na trudną sytuację osobistą, finansową i rodzinną, a w szczególności niezdolność do spłaty zaległości składkowych. Ponadto wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia szeregu nieprawidłowości w zakresie obliczenia składek należnych i ich wysokości, a także dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy na okoliczność dokonania oceny jej stanu zdrowia, w tym zdolności do pracy i zdolności samodzielnej egzystencji pod kątem możliwości dokonania spłaty należności składkowych. Wniosła także o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pismo procesowe z dnia 30 marca 2020 r. k. 56 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. F. od dnia 31 grudnia 1998 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą i z powyższego tytułu jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ubezpieczona nie opłaciła wszystkich należnych składek, w związku z czym od grudnia 2009 r. powstało zadłużenie. Należności za okres od grudnia 2009 r. do września 2012 r. z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych zostały objęte postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w W. w oparciu o następujące tytuły wykonawcze: nr (...), nr (...), nr (...) z dnia 7 sierpnia 2012 r., nr (...) do (...) z dnia 6 listopada 2012 r., nr (...), nr (...), nr (...) i nr (...) z dnia 8 maja 2013 r. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (pismo Komornika Sądowego działającego przy Sądzie Rejonowym w Piasecznie z dnia 27 lipca 2015 r. k. 7-8, postanowienie

z dnia 5 czerwca 2019 r. k. 9-12, postanowienie k. 13 a.s., zgłoszenie do ubezpieczeń ZUS ZFA – nienumerowane karty akt organu rentowego).

W listopadzie 2012 r. na koncie ubezpieczonej powstało kolejne zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W związku z pojawieniem się nowych zaległości składkowych, A. F. w dniu 17 maja 2013 r. złożyła w organie rentowym wnioski o umorzenie zobowiązań na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. W rozpoznaniu w/w wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 7 marca 2014 r. wydał decyzję nr (...) w której przedstawił ubezpieczonej warunki umorzenia należności składkowych. Następnie w dniu 1 września 2016 r. na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 powołanej ustawy organ rentowy wydał decyzję o odmowie umorzenia należności, która uprawomocniła się z dniem 28 października 2016 r. Postępowaniem tym objęto całość zobowiązań, w tym zaległości składkowe za miesiąc listopad 2012 r. Ubezpieczona dokonywała częściowych spłat zadłużenia, jednak na jej koncie cały czas widniały niedopłaty za miesiąc listopad 2012 r. (dokonane wpłaty tytułem zaległości składkowych, obciążenia rachunku k. 79, decyzja 12 lutego 2013 r. k. 111 a.s., rozliczenie konta – nienumerowane karty akt organu rentowego).

W dniu 18 marca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. dokonał rozliczenia konta ubezpieczonej i poinformował A. F., że posiada ona zaległość z tytułu nieopłaconych składek na: Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okresy: od października 2003 r. do stycznia 2004 r., za marzec i październik 2004 r., od stycznia do sierpnia 2005 r., za grudzień 2005 r., za styczeń i marzec 2006 r., od maja do października 2006 r., od lutego do lipca 2007 r., za wrzesień i listopad 2007 r., za sierpień 2008 r., za kwiecień 2009 r., od czerwca do grudnia 2009 r., od stycznia 2010 r. do września 2012 r. oraz za listopad 2012 r. w wysokości: należność główna – 29.944,53 zł, odsetki na dzień 18 marca 2019 r. - 27 448,00 zł, koszty upomnienia 8,80 zł, koszty egzekucyjne 2.772,70 zł, na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okresy: od kwietnia do lipca 2007 r., od września do października 2007 r., od marca 2008 r. do września 2012 r. oraz za listopad 2012 r. w wysokości: należność główna 11.038,03 zł, odsetki na dzień 18 marca 2019 r. 8 984,00 zł, koszty upomnienia 0,00 zł, a także koszty egzekucyjne 1.091,30 zł, Fundusz Pracy za okresy: od grudnia 2009 r. do kwietnia 2012 r., od czerwca 2012 r. do listopada 2012 r. w wysokości: należność główna 1.622,18 zł, odsetki na dzień 18 marca 2019 r. 1.211,00 zł, koszty upomnienia 0,00 zł, koszty egzekucyjne 153,80 zł. Organ rentowy poinformował również ubezpieczoną o tym, że powyższe należności należy wpłacić na indywidualny rachunek bankowy (...) wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie (pismo z dnia 18 marca 2019 r. k. 79 a.s.).

W dniu 26 kwietnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wszczął postępowanie wyjaśniające, które dotyczyło określenia wysokości należności z tytułu składek A. F. na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Zawiadomienie w tym przedmiocie, wraz z pisemnym zestawieniem zaległych składek za miesiąc listopad 2012 r. zostało wysłane do ubezpieczonej na jej adres domowy i przez nią osobiście odebrane w dniu 6 maja 2019 r. Pismem z dnia 6 czerwca 2019 r. ZUS (...) Oddział w W. zawiadomił ubezpieczoną o zakończeniu postępowania dowodowego wskazując, że został jej wyznaczony 7- dniowy termin, licząc od otrzymania zawiadomienia, na wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek oraz że ubezpieczona może zapoznać się z materiałem dowodowym w siedzibie Inspektoratu (...) Oddziału ZUS. Powyższe zawiadomienie zostało odebrane przez ubezpieczoną w dniu 17 czerwca 2019 r. (zawiadomienia z dnia 26 kwietnia 2019 r. i z dnia 6 czerwca 2019 r. wraz ze zwrótnymi potwierdzeniami odbiorów k. 13-16 a.r.).

W dniu 30 lipca 2019 r. ZUS (...) Oddział w W. wydał decyzję znak: (...), w której stwierdził, że A. F. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, jak również Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 1.324,44 zł, w tym:

1) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za miesiąc listopad 2012 r. w kwocie 851,97 zł, z tytułu składek w wysokości 539,97 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 312,00 zł;

2) z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za miesiąc listopad 2012 r. w kwocie 401,55 zł, z tytułu składek w wysokości 254,55 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 147,00 zł;

3) z tytułu składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za miesiąc listopad 2012r. w kwocie 70,92 zł, z tytułu składek w wysokości 44,92 zł oraz odsetek za zwłokę w kwocie 26,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie dopełniła obowiązku, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku, z tym zasadne było określenie wysokości zadłużenia z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (decyzja ZUS z dnia 30 lipca 2019 r. k. 18-19 a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego, A. F. złożyła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 2 września 2019 r. k. 3-4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego i złożonych przez ubezpieczoną w postępowaniu sądowym. Wskazane dowody nie były kwestionowane przez strony i nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2,3 i 5 k.p.c. Sąd pominął dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości oraz dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy, zgłoszony przez stronę odwołującą w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2020 r., gdyż wnioski te zmierzały wyłącznie do przedłużenia niniejszego postępowania. Wskazać bowiem należy, że uprawnienie organu rentowego do wydania decyzji w zakresie indywidualnych spraw o ustalaniu wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek wynika z treści art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzja taka ma charakter deklaratoryjny i nie ustanawia ona praw, czy też obowiązków, a jedynie potwierdza ustalenia dokonane przez ZUS w toku prowadzonego przez ten organ postępowania, a więc potwierdza istnienie zaległości i ich wysokość z tytułu składek nieopłaconych i innych wskazanych w niej kosztów. Skoro wysokość zaległości nie była w niniejszej sprawie sporna, to nie było w ocenie Sądu Okręgowego podstaw do uwzględnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości. Odwołująca na poparcie swojej argumentacji podnosiła, że sporne zaległości uległy już przedawnieniu i z tego względu brak jest podstaw do ich dochodzenia przez organ rentowy. Tym samym nie negowała zarówno istnienia zadłużenia składkowego, jak i jego wysokości. Wniosek o przeprowadzenie powyższego dowodu był więc bezprzedmiotowy. Także stan zdrowia odwołującej nie mógł mieć wpływu na stwierdzenie zadłużenia składkowego. Kwestię tą ubezpieczona mogłaby ewentualnie podnosić w toku postępowania o umorzenie należności składkowych, nie zaś w sprawie, w której organ rentowy stwierdził wyłącznie, że zadłużenie składkowe istnieje i określił jego wysokość. W związku z tym przeprowadzenie w/w dowodów zmierzałoby wyłącznie do przedłużenia niniejszego postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. F. od decyzji organu rentowego z dnia 30 lipca 2019 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 11) Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów lecz prawa, wobec czego Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Ubezpieczona zakwestionowała decyzję ZUS, w której organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiąc listopad 2012 r. oraz wskazała, że należności te uległy przedawnieniu i brak jest podstaw do ich dochodzenia w toku niniejszego postępowania.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.), zwanej dalej ustawą systemową, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Nadto, stosownie do treści art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca – dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie,
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca – dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników.

Od nieopłaconych w terminie składek, w myśl art. 23 ust. 1 ustawy systemowej należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 72) z wyłączeniem art. 56a. Na podstawie art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Wskazać również należy, że zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 zd. 2 ustawy systemowej, w przypadku opłacania składek po terminie płatnik składek obowiązany jest do obliczenia i zapłaty odsetek za zwłokę, przy czym odsetki te obliczane są od dnia następującego po dniu upływu płatności składek (art. 23 ust. 1 cyt. ustawy). Na mocy delegacji art. 49 ust. 1 cytowanej ustawy, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek uregulowane zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2008 r. Nr 78, poz. 465 ze zm.).

W przedmiotowej sprawie, wobec treści dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy oraz stanowiska ubezpieczonej, nie budziło wątpliwości, że A. F. w latach 1998-2012 prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, a zatem – w świetle cytowanych przepisów – była zobowiązana do uiszczania należnych składek. W jej przypadku termin, w którym winna tego dokonać, zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, został określony do 10 dnia następnego miesiąca. Ubezpieczona, zgodnie z oznaczonym terminem, według stanu na datę wydania zaskarżonej decyzji, nie uiszczała jednak należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także na Fundusz Pracy w kwotach, które oznaczył organ rentowy. Kwoty te zostały ustalone po uwzględnieniu wszystkich zapisów na koncie ubezpieczonej i po przeprowadzeniu rozliczenia. Odnośnie tej kwestii zwraca uwagę treść art. 33 i art. 34 ustawy systemowej. Pierwsza ze wskazanych regulacji nakłada na ZUS obowiązek prowadzenia kont ubezpieczeniowych oraz kont płatników składek, które mają stanowić zbiór danych o faktach ubezpieczeniowych i istotnych faktach pozaubezpieczeniowych – mających wpływ na przyznanie świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych. Konto ubezpieczonego – zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 4 pkt 7 ustawy systemowej jest kontem, na którym ewidencjonowane są składki oraz informacje dotyczące przebiegu ubezpieczeń społecznych danego ubezpieczonego, natomiast konto płatnika (art. 4 pkt 8 ustawy systemowej) to konto, na którym ewidencjonowana jest kwota zobowiązań z tytułu składek oraz innych składek danego płatnika zbieranych przez Zakład, kwoty zapłaconych składek,

stan rozliczeń oraz inne informacje dotyczące płatnika składek. Z kolei przepis art. 34 ustawy systemowej nakłada na ZUS obowiązek zapewniania rzetelności i kompletności informacji gromadzonych na kontach ubezpieczonych i kontach płatników składek. Gromadzone na kontach informacje z założenia ustawodawcy mają być rzetelne (wiarygodne, prawdziwe, sprawdzone, zweryfikowane i potwierdzone oraz kompletne). Zgodnie z treścią art. 34 ust. 2 ustawy systemowej wszelkie informacje znajdujące się na kontach ubezpieczonego i płatnika składek są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym z zakresu ubezpieczeń społecznych. Tym samym to odwołujący, kwestionując prawdziwość informacji ujawnionych w prowadzonych przez ZUS kontach, zobligowani są wykazać nieprawidłowości lub błędy zawartych tam zapisów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2013 r., III AUa 90/13).

Uwzględniając powyższe, Sąd przyjął, że w rozpatrywanej sprawie kwota zaległości z tytułu należności składkowych została udowodniona przez organ rentowy (art. 34 ustawy systemowej) i nie została przez ubezpieczoną zakwestionowana. W istocie ubezpieczona ani reprezentujący ją pełnomocnik nie zaprzeczyli, że takie zaległości na koncie ubezpieczonej faktycznie wystąpiły. Istota sporu nie dotyczyła zatem samego faktu istnienia zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek, ani też jego wysokości, lecz tego, czy należności oznaczone przez odwołującą za miesiąc listopad 2012 r. przedawniły się. Pełnomocnik ubezpieczonej takie stanowisko zaprezentował, wskazując że składki za w/w okres czasu, uległy przedawnieniu zgodnie z treścią art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, czego organ rentowy nie uwzględnił wydając zaskarżoną decyzję.

Odnosząc się do powyższej kwestii Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy systemowej osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą opłacający, jak ubezpieczona, składki z tego tytułu za siebie, są zobowiązani sami obliczać i przekazywać co miesiąc do organu rentowego należne składki. Organ rentowy nie ma obowiązku w razie braku składki informować o tym fakcie i wzywać do zapłaty. Obowiązek uiszczenia zaległych składek oraz należnych od nich odsetek jest niezależny od okoliczności powstania zaległości składkowej i woli stron stosunku ubezpieczeniowego. Powstają one z mocy prawa, niezależnie od tego, czy płatnik lub organ rentowy wie o powstaniu zaległości i w konsekwencji odsetek. Obecnie ustawodawca przyznaje organowi rentowemu co najmniej 5-letni okres na sprawdzenie prawidłowego obliczenia składek przez płatnika składek i – w razie wykrycia nieprawidłowości – na ustalenie decyzją tych składek w prawidłowej wysokości. W obecnym stanie prawnym na podstawie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) z dniem 1 stycznia 2012 r. uległ skróceniu termin przedawnienia należności z tytułu składek z 10 do 5 lat i taki też będzie miał zastosowanie do należności spornych w przedmiotowej sprawie. Dodatkowo należy wskazać, że termin przedawnienia należności z tytułu składek - w zależności od sytuacji wskazanych w ustawie – może ulec przerwaniu bądź zawieszeniu. Przerwanie biegu terminu przedawnienia ma ten skutek, że po ustaniu okoliczności powodującej jego przerwanie biegnie on na nowo, zaś w przypadku jego zawieszenia –termin ten biegnie dalej z uwzględnieniem okresu przed zawieszenia.

W odpowiedzi na podniesiony przez stronę odwołującą zarzut przedawnienia należności z tytułu składek organ rentowy powołał się na art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, wskazując, że ubezpieczona w dniu 17 maja 2013 r. złożyła wniosek o umorzenie zobowiązań w oparciu o ustawę abolicyjną. Sąd Okręgowy nie podzielił jednak tej argumentacji, albowiem przepis powołany przez organ rentowy, w przedmiotowej sprawie nie miał zastosowania. Zgodnie z treścią tego przepisu, bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. W orzecznictwie wskazuje się, że przez „pierwszą czynność zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek”, o której mowa powyżej, należy rozumieć czynność bezpośrednio związaną z postępowaniem egzekucyjnym, jaką może być np. wystawienie tytułów wykonawczych, zajęcie wynagrodzenia, czyli czynności sensu stricte egzekucyjne. Czynnością zmierzającą do ściągnięcia należności jest niewątpliwie wystawienie tytułu wykonawczego przez właściwy organ, ale za czynności zmierzające do ściągnięcia należności mogą być uznane również inne czynności, tj. orzeczenia, pisma kierowane do strony itp., z których treści czy uzasadnienia wynika bezpośrednio, że zmierzają one o ściągnięcia należności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 października 2018r., III AUa 696/18 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w

Szczecinie z dnia 19 lipca 2016 r.). W świetle powyższego, za taką czynność, w ocenie Sądu Okręgowego, nie może być uznane samo tylko rozpoznanie wniosku o umorzenie należności i zainicjowanie w tym przedmiocie postępowania administracyjnego. Zdaniem Sądu, powyższa czynność mogła zostać uznana za zmierzającą dopiero do ustalenia wysokości zadłużenia, a nie bezpośrednio do egzekucji należności, a tym samym nie stanowiła takiej czynności, na jaką wskazuje art. 24 ust. 5b ustawy systemowej.

Niezależnie jednak od powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, kwestia zawieszenia biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek w przypadku ubezpieczonej winna zostać rozpatrzona w kontekście dyspozycji art. 24 ust. 5f ustawy systemowej. Wskazany przepis stanowi, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Oznacza to, że zawieszenie biegu terminu przedawnienia zależy od wszczęcia postępowania o podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia i następuje z momentem wydania decyzji w tym przedmiocie, zaś prawomocność decyzji decyduje wyłącznie o zakończeniu stanu zawieszenia. Innymi słowy, stosownie do treści art. 24 ust. 5f ustawy systemowej, wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia rozpoczyna zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek objętych tą decyzją i stan ten kończy się z dniem jej uprawomocnienia. Sąd ubezpieczeń społecznych może więc stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 lipca 2014 r., sygn. akt III AUa 142/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 marca 2015 r., III AUa 1607/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 września 2017 r., sygn. akt III AUa 47/17). Tożsame stanowisko zostało również wyrażone w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r. (sygn. akt I UK 613/12).

Powyższe oznacza, że jako datę zawieszenia biegu przedawnienia należności z tytułu składek należy przyjąć datę wydania decyzji o odmowie umorzenia należności składkowych za miesiąc listopad 2012 r., w której organ rentowy wskazał, że należności te winny zostać przez ubezpieczoną uregulowane, gdyż w przeciwnym razie zostanie w tym przedmiocie wszczęte postępowanie egzekucyjne. W rozpatrywanej sprawie decyzja określająca zadłużenie została wydana 1 września 2016 r., a więc należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FGŚW za miesiąc listopad 2012 r. nie uległy przedawnieniu. Składki za listopad 2012 r. były wymagalne od dnia 10 grudnia 2012 r., wobec czego ich przedawnienie nastąpiłoby w dniu 10 grudnia 2017 r., tj. po wydaniu decyzji z dnia 1 września 2016 r., która przerwała bieg terminu przedawnienia.

W związku z powyższym, Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W pkt 2 wyroku sprawę w zakresie wniosku zawartego w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2020 r. o umorzenie należności składkowych, Sąd Okręgowy przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. celem rozpoznania. Wskazać należy, że jeśli Sąd stwierdzi, iż strona odwołująca się wystąpiła z nowym, dotychczas nierozpoznanym roszczeniem, jest zobligowany takie nowe roszczenie przekazać do rozpoznania organowi rentowemu zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Podkreślenia wymaga przy tym, że nowy wniosek w rozumieniu w/w przepisu to żądanie zgłoszone przede wszystkim w odwołaniu lub w toku postępowania sądowego, co wynika wprost z brzmienia tego przepisu, jednak w orzecznictwie uznaje się, że wniosek nowy to także wniosek zgłoszony już w postępowaniu przed organem rentowym, jeśli z odwołania wynika, że strona to żądanie podtrzymuje (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10). Przekazując wniosek do rozpoznania organowi rentowemu Sąd nie jest zobowiązany do określania, na jakiej podstawie wniosek ma być rozpoznany i czy w ogóle jest możliwe jego merytoryczne rozpoznanie. W przypadku wydania nowej decyzji sposób rozpatrzenia wniosku może zostać poddany kontroli sądowej w drodze odwołania i wówczas kwestia ta będzie stanowiła przedmiot oceny sądu rozpatrującego odwołanie.

W pkt 3 wyroku, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania odwołującej się kosztami postępowania. Zgodnie z przywołanym art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Cytowany przepis nie definiuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Natomiast ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi,

pozostawiona została uznaniu sądu, który powinien mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy. Na całokształt okoliczności sprawy składają się natomiast nie tylko okoliczności związane z przebiegiem procesu, a zwłaszcza wynik postępowania, ale też charakter sprawy, jej przedmiot, jak również sytuacja majątkowa i życiowa strony. Okoliczności te powinny być oceniane również z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że „sposób skorzystania z art. 102 jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępnie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór” (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09 oraz z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09).

Sąd Okręgowy za zasadne uznał nieobciążanie A. F. kosztami procesu mając przede wszystkim na uwadze jej ciężką sytuację finansową i zdrowotną. Odwołująca została bowiem uznana przez Lekarza Orzecznika ZUS za osobę całkowicie niezdolną do pracy z powodu stanu narządu mowy na okres do dnia 29 lutego 2024 r. Aktualnie utrzymuje się ona wyłącznie ze świadczenia rentowego, natomiast z kwoty tej pokrywa koszty leczenia. Ponadto posiada nieregulowane zaległości składkowe, co do których wniosła o ich umorzenie i obecnie postępowanie jest w toku. Przedstawione powyżej okoliczności mają charakter szczególny, wyjątkowo uzasadniający odstępnie od obciążania odwołującej kosztami procesu pomimo przegrania przez nią sprawy.

W toku postępowania A. F. była reprezentowana przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, który wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej oświadczając, iż koszty nie zostały uiszczone ani w całości ani w części. Zgodnie z treścią art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. 2020 r. poz. 75 ze zm.) koszty zastępstwa procesowego ponosi Skarb Państwa, albo jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego została określona na kwotę 270 zł, zgodnie z załączonym spisem kosztów (k. 168 a.s.). Opłatę należało podwyższyć o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług, czyli o 23% (62,10 zł). Łącznie 332,10 zł (pkt 4 sentencji wyroku).

ZARZĄDZENIE

(...)

M.St.